

Overheid en bedrijven verspreiden verlammende desinformatie over het klimaat

Posted on 3 augustus 2024 by Maarten van Andel

‘Fossielvrij leven binnen één generatie’ mag niet als reclameslogan worden gebruikt. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) verbiedt deze groene claim van Vattenfall, omdat die consumenten op het verkeerde been zet.

De ACM tikte Vattenfall al eerder op de vingers, net als branchegenoot Eneco, modeketen H&M en sportwarenhuis Decathlon. Niet onderbouwde duurzaamheidsclaims – ‘*greenwashing*’ – is terecht een speerpunt van de ACM, want de desinformatie die bedrijven daarmee verspreiden, is misleidend en verlammend.

Miljardensubsidies voor het verbranden van

bomen

Het Zweedse staatsbedrijf Vattenfall, dat met miljardensubsidies biomassacentrales bouwt om bomen te verbranden, kan met de beste wil van de wereld niet duurzaam en CO_2-neutraal worden genoemd. Wellicht gebruikt Vattenfall daarom het woord 'fossielvrij'. Dat is strikt genomen geen leugen, maar het suggereert een beeld dat niet overeenkomt met de werkelijkheid. Dit kenmerkt uitgekiende opzettelijke desinformatie, en de ACM heeft dat gelukkig doorzien. Daar komt bij dat niemand weet hoe we over één generatie fossielvrij zouden kunnen leven. Gedegen analyses en rekensommen tonen aan dat dat niet zal kunnen, zelfs niet in het rijke Europa.

We kunnen bij lange na niet snel genoeg windmolens en zonnepanelen bouwen, bij lange na niet alle variabiliteit van zon en wind opvangen met waterstof en batterijen, en bij lange na niet voldoende zeldzame metalen voor dat alles delven. De wereldwijde mijnbouwproductie zou daarvoor moeten verveelvoudigen in de komende 25 jaar, terwijl alle winbare ertsen van lithium, kobalt, koper en een dozijn andere zeldzame metalen elk jaar armer in samenstelling worden. Duitsland komt nu al schoorvoetend terug op zijn fossielvrije beleid, door tegen officiële internationale afspraken in toch miljardensubsidies aan nieuwe aardgascentrales te willen besteden.

Vattenfall zegt voorts 'in 2040 de CO_2-uitstoot te willen reduceren tot netto nul'. Dit klinkt al even mooi als 'fossielvrij leven binnen één generatie', maar is net zo onduidelijk en ongegrond. Bedoelt Vattenfall dat de eigen operatie dan netto nul is, of die van hun klanten (dit onderscheid is de basis van Shells hoger beroep tegen Milieudefensie)? En streeft Vattenfall naar nul CO_2-uitstoot, of naar CO_2-uitstoot van biomassa die onterecht niet meetelt, of naar CO_2-uitstoot die wordt 'gecompenseerd' door schijnoplossingen zoals ondergrondse CO_2-opslag en boomaanplant? Vattenfall als verlengstuk van de Zweedse overheid is er – net als onze eigen overheden – duidelijk niet op uit om concrete informatie en een realistisch beeld te verschaffen, maar om met desinformatie een groen imago op te houden.

Desinformatie over de energietransitie blijkt inmiddels een moeilijk te bestrijden gif. Dat geldt aan de kant van *greenwashing* in reclames en overheidscommunicatie, en ook aan de kant van het systematisch angst aanjagen voor klimaatopwarming, zeespiegelstijging en extreem weer. Het aantal weergerelateerde doden is in de

afgelopen honderd jaar met 98 procent gedaald, maar daar rept geen journaal over. Warmterecords verschijnen foutief en zonder context in het nieuws, en kouderecords – waarvan we er vorig jaar een tiental hadden over de hele wereld – worden niet gepubliceerd. Halve waarheden zijn geen leugens maar wel desinformatie. Dat maakt het gif van desinformatie extra verraderlijk.

Desinformatie is een verraderlijk gif

We vernemen nooit in het nieuws dat fossiel brandstofverbruik en CO_2-uitstoot wereldwijd nog elk jaar stijgen, simpelweg omdat ons energieverbruik sneller groeit dan de hoeveelheid hernieuwbaar genoemde energie. We vernemen ook nooit dat het wereldwijde aandeel van fossiel in de totale energiemix al meer dan veertig stabiel is op 77 procent, ondanks alle windmolens en zonnepanelen. Dat zijn trends die netto nul over welgeteld 25 jaar en 5 maanden uitsluiten. Ik laat me nu niet uit over de implicaties daarvan, maar wel over alle desinformatie die de schone schijn steeds krampachtiger probeert op te houden.

Politici en overheden blijken geen kant meer op te kunnen, want de energietransitie is inmiddels '*too big to fail*'. Het aantal nationale en internationale klimaatakkoorden, klimaatwetten, klimaatsubsidies, klimaatinvesteringen, klimaatprojecten, klimaatonderzoeken, klimaatimago's en klimaatreputaties is zo groot geworden dat niemand de doordenderende trein nog kan stoppen. Zelfs politici, beleidsmakers en ondernemers die met degelijke onderbouwing bestaande regels en maatregelen willen verbeteren vinden de collega's, de baas, de coalitie, de wet, de rechter, de journalisten en de publieke opinie op hun pad. Structurele desinformatie waarmee alles en iedereen bij voortduring een verkeerd beeld van de werkelijkheid krijgt voorgeschoteld is de basis van deze verlammende dynamiek.

Ik weet dat er zeker wel politici, beleidsmakers en ondernemers zijn die openstaan voor onderbouwde kritiek op klimaatmaatregelen, en hun beleid op basis daarvan graag zouden willen verbeteren. Zij vragen echter aan natuurwetenschappers die de onderbouwde kritiek aanreiken om te zorgen dat ze daar iets mee kunnen doen. U leest het goed: Invloedrijke mensen in hoge politieke, ambtelijke en bedrijfsmatige posities met afdelingen vol adviseurs vragen aan natuurwetenschappers om hen in staat te stellen klimaat- en energiebeleid te verbeteren. Dat is het resultaat van het wijdverbreide gif dat desinformatie is: het geloof is te sterk geworden, het systeem is machtiger dan wijzelf, en veel mensen

laten zich niet meer overtuigen met feiten en argumenten die in een andere richting wijzen.

Tegengif sorteert effect

Wat overblijft is het tegengif van voortdurende onderbouwde en objectief verifieerbare wetenschappelijke informatie die niet is beïnvloed door politieke en commerciële belangen. Het kan jaren duren voordat dat enig effect sorteert, maar bij biomassa zien we nu dat het na een jaar of tien eindelijk tot beleidsverandering leidt. Zelfs Frans Timmermans spreekt zich nu als GroenLinks-PvdA-leider uit tegen zijn eigen Europese pro-biomassabeleid. Hij is tegen beter weten in nog wel tegen kernenergie, net als de Duitse regering, maar dat is in Nederland, Zweden en Polen gelukkig een achterhoedegevecht geworden. Het onzalige Nederlandse aardgasverbod staat inmiddels ook op losse schroeven. Uiteindelijk wint desinformatie het niet van de fysieke werkelijkheid.

Maarten van Andel *is chemicus en publiceerde in 2023* ***Kies Wijzer Klimaat. Praktische gids voor consument en kiezer****. Dit verhelderende boek verscheen bij Uitgeverij Blauwburgwal, kost €17,50 en is overal verkrijgbaar, ook* ***in de winkel van Wynia's Week****.*

Wynia's Week *wordt mogelijk gemaakt door* ***de vrijwillig betaalde abonnementen van de lezers, kijkers en luisteraars. Doet u al mee?*** *Doneren aan Wynia's Week kan* ***HIER. Hartelijk dank!***